

II Col·loqui internacional *Mimesi*

Conceptes clau de la poètica renaixentista

Una recreació del llegat clàssic

Universitat de Barcelona 8|9 octubre 2009

III sessió

RECEPCIÓ DE CONCEPTES

La poètica catalana del Renaixement: conceptes clau

Antoni Lluís MOLL (Universitat de Barcelona)
& **Cesc ESTEVE** (King's College London)

La poètica catalana del Renaixement no compta ni amb una tradició de comentaris a obres clàssiques ni amb tractats teòrics comprensius, com els que es poden trobar a Itàlia o a França. Malgrat aquesta aparent migradesa de materials, dins de l'àmbit català també es troben petjades clares dels conceptes i els sistemes de pensament que mouen els debats poètics del segle XVI, que sovint apareixen formulats en els mateixos gèneres i textos que serveixen per divulgar les idees literàries a Europa (pròlegs, glosses, capítols en retòriques i gramàtiques, metaliteratura...).

En aquesta ponència volem oferir una visió panoràmica de la poètica catalana del Renaixement. No pretenem tant exhumar i analitzar en profunditat cadascun dels testimonis amb reflexió teòrica, sinó aplegar una mostra representativa del pensament poètic català, escatir-ne les línies discursives, identificar-ne els conceptes clau i els sistemes que s'hi articulen, sondar-ne les especificitats, i establir les línies de continuïtat amb els debats i les tradicions de la crítica literària europea coetània.

En la primera part de la ponència, ens fixarem en les recreacions de les tradicions platònica i aristotèlica. Resseguirem les ocurrències dels conceptes de furor, fervor diví, entusiasme, divinització-sacerdocí del poeta, i n'analitzarem els usos en Francesc Alegre i Joan Àngel i González. La tradició neoaristotèlica brinda als autors catalans un ventall més ric i articulat de nocions i de categories crítiques per fer aproximacions més sistemàtiques a la poesia, com ara en Antoni Lull i Pere Joan Nunyes. Com passa arreu d'Europa, aquestes dues tradicions estrictament poètiques s'enriqueixen i hibriden amb altres recreacions provinents essencialment de la disciplina retòrica, ja sigui la dominant ciceroniana o la innovadora hermogenista.

Ara bé, la reflexió teòrica no s'esgota amb la recreació de les tradicions crítiques dels antics, és per això que dediquem la segona part de la ponència a explicar la formació d'una poètica del vulgar català. Per reconstruir els principals fronts discursius d'aquesta poètica examinarem, per un costat, els relats històrics que serveixen per construir una tradició literària pròpia i d'un prestigi equiparable o superior al de

qualsevol literatura vernacle i, per l'altre, pararem esment a l'empresa editorial, filològica i crítica que fa d'Ausiàs March l'autor modèlic de la poesia catalana. Els testimonis d'un i altre front, repartits sovint entre textos prologals i literatura d'ocasió, revelen la presència de pressupòsits i estratègies compartits amb les poètiques vulgars europees, i fins i tot l'ús d'uns mateixos conceptes clau per vindicar la dignitat artística i les fites de la poesia feta en català.

D'acord amb l'esperit del col·loqui, la ponència servirà per abordar la formació de la poètica catalana del Renaixement i els seus conceptes clau des d'una perspectiva comparatista. A primer cop d'ull, això ens permetrà constatar que a l'àmbit català es produeixen recreacions, per bé que esparses i discontinues, de les tradicions clàssiques de la poètica renaixentista, i que hi té lloc la formació d'una teoria del vulgar català anàloga en molts aspectes a les que apareixen a Itàlia, França i Espanya, però amb una escala menor de densitat textual i complexitat ideològica.